REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelika Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 56. Braşov, Venerĭ 10 (23) Martie. 1900.

Desbaterea budgetului cultelor.

Anume dieta a lăsat mai la urmă desbaterea asupra budgetului ministeriului unguresc al cultelor şi instrucţiunei publică, căcĭ spera, că ministrul Dr. Wlassics, care şĭ-a luat un concediu mai lung spre a-şĭ căuta de sănĕtate, se va puté reîntórce într'aceea deplin restabilit, ca sĕ-şĭ pótă însuşĭ representa resortul sĕu.

Speranţa acésta nu s'a împlinit. Wlassics, după cum se scrie, e atins de o grea suferinţă, care nu i-a iertat sĕ fiă de faţă. De aceea ministrul a trebuit sĕ fiă representat de secretarul de stat Zsilinszky. Tot din consideraţiune faţă cu ministrul absent, s'a convenit sĕ nu se facă greutăţĭ votării budgetului compus de el şi sĕ se priméscă fără multă discusiune. Aşa s'a şi întêmplat.

Una însĕ n'a putut sĕ lipséscă nicĭ de astă-dată: eremiada, ce se face regulat la votarea budgetului cultelor şi instrucţiunei publice, ca şi *ex officio*, din partea unuia dintre membrii cei mai colţaţĭ ai stângei estreme, eremiadă despre gróznicul pericul de care este ameninţată rassa maghiară din partea naţionalităţilor şi cu deosebire din partea Românilor. Rolul acesta de alarmator faţă cu periculul iminent, firesce mai mult închipuit, l'a luat asupră-şĭ de astă dată tot Bela Komjathy, care mai scosese odată strigăte de desperare, când cu desbaterea resortului ministeriului de interne.

Komjathy vede tóte mai negre, chiar şi decât soţii sĕi şoviniştĭ. Când e vorba de naţionalităţĭ, e pesimist până la estrem. I-se pare, că mult prea puţin se face pentru propagarea şi întărirea maghiarismului. In Ungaria de nord găsesce, că poporaţiunea se „desnaţionaliséză“, care vré sĕ ḑică în limbagiul lui, că Slovacii, carĭ sunt în acea parte compacţĭ, nu se maghiariséză. In Ungaria de sud vede un mare pericul în faptul, că între Şvabĭ începe sĕ se deştepte naţionalismul german; acolo sunt organe germane anume înfiinţate, pentru a aţiţa în contra Maghiarilor. Ba tinerii şvabĭ, carĭ studiéză în Viena, fac ligă în contra maghiarismului. In ce privesce Ardealul şi Bănatul, unde locuesc Românii în massă, e un adevĕrat potop. In genere Komjathy arată cele mai marĭ temerĭ faţă cu Românii, carĭ fac marĭ progrese intelectuale şi materiale şi ameninţă astfel, după părerea lui, mai mult decât toţĭ rassa maghiară şi „statul naţional unitar“.

De sigur, că Komjathy însuşĭ simte, cât de cumplit esageréză, când descrie pe Românĭ ca duşmanĭ de mórte ai Maghiarilor şi ai statului. Dér aşa e prescris în receta pentru construirea „statului naţional maghiar“, ca Românii sĕ fiă cei mai înverşunaţĭ duşmanĭ, căcĭ altfel cu ce s'ar puté justifica sumele cele marĭ înscrise în budgetul ministeriului instrucţiunei publice cu o progresiune constantă pentru maghiarisarea învĕţămêntului public? Cum s'ar puté motiva mĕsurile violente, ce se iau faţă cu scólele nóstre, décă nu s'ar dice, că ele sunt un pericul pentru stat?

Şĭ a şi înţeles rolul fórte bine deputatul stângei estreme, căcĭ îndată după lansarea gróznicului pericul, a cerut sĕ se esecute cu cea mai mare rigóre legea pentru „kisdedov“-urì (asile de copii) şi sĕ se procédă fără milă la străformarea scólelor poporale în şcóle de stat maghiare. Deşi recunósce, că Wlassics a făcut mult pentru propagarea spiritului naţional maghiar, totuşĭ găsesce, că acésta e mult prea puţin. Căcĭ, ḑice el, aspiraţiunilor naţionaliste li-se lasă pretutindenĭ încă prea mult teren de desvoltare.

Foile principale ale guvernului se prefac a nu da vre-o importanţă deosebită espectorărilor lui Komjathy. Cu tóte acestea, el este adevĕratul interpret al nisuinţelor, temerilor şi speranţelor şovinismului dominant. Ce au vorbit ceilalţĭ într'un limbagiu mai moderat, puţin se va lua în sémă de marele public maghiar. Pe ceea-ce a ḑis însĕ Komjathy, nu ne îndoim, e gata a jura tótă obştea şovinistă din ţéră. Orĭ doră nu va fi avut echoul cel mai puternic afirmarea lui, că în tótă lumea nu se mai pomenesce, ca pe teritorul unui stat sĕ se înfiinţeze gimnasii de limbĭ strĕine, ca sĕ se créscă în ele duşmanĭ ai propriului stat? Şi între aceste pepiniere de duşmanĭ, firesce, a înşirat de-arêndul gimnasiile române şi săsescĭ şi n'a uitat nicĭ de scólele nóstre de fete.

Tot aşa de firesc lucru este, că Komjathy vorbind astfel, la tóte se gândesce numai la acele legĭ nu, carĭ fac cu putinţă esistenţa acestor institute. El ignoréză cu intenţiune şi fără intenţiune şi tóte împrejurările faptice. De es. ḑice, că Ungurii ar fi dat voiă sĕ se înfiinţeze gimnasiile române şi săsescĭ esistente. Cel mai mare neadevĕr! Ungurii, când au venit la putere, au găsit aceste gimnasii înfiinţate gata. Atuncĭ în legea de naţionalitate, dieta lor a stabilit, ca nu numai sĕ fiă scutite şcolile românescĭ primare şi secundare, dér statul sĕ fiă dator a înfiinţa acolo, unde ar fi de lipsă, gimnasii de stat cu limba de propunere română.

Dér în 33 de anĭ nicĭ măcar pomenire de aşa ceva, şi când Românii şi Slovacii au vrut sĕ-şĭ înfiinţeze gimnasii pe cheltuéla lor, nu li-s'a mai dat voiă. Aşa se presentă periculósa generositate maghiară, de care vorbesce Komjathy.

Dér nu numai legea de naţionalitate, ci şi legile şcolare le ignoréză cu intenţiune şovinistul kossuthist, aşa că deputatul Szöts a trebuit sĕ-i atragă atenţiunea, că după lege confesiunile au dreptul de aşĭ înfiinţa şcóle pedagogice proprii.

E dér spiritul forţei brutale, ce rĕsuflă din espunerile deputatului din stânga estremă, şi spiritele maghiare sunt atât de mult stăpânite de acésta nenorocită politică, încât ministru-preşedinte Szell — deşi a urmărit pe vorbitor cu cea mai încordată atenţiune — n'a cutezat sĕ ḑică nicĭ o vorbă despre limbagiul estrem de violent al lui Komjathy, ci s'a mărginit a-se apĕra „cu tótă lealitatea“ de nisce nouĕ imputărĭ, ce 'i le-a făcut cu privire la soluţiunea dată cestiunei rentei şcólelor române din Braşov.

Atitudinea lui Coloman Szell în acéstă desbatere însĕ, merită a fi supusă unei apreţierĭ deosebite.

Din dieta ungară.

In şedinţa de a laltăerĭ a dietei s'a încheiat desbaterea asupra budgetului de agricultură şi s'a trecut imediat la *budgetul ministerului de culte şi instrucţiune publică.* Ministrul *Wlassics* fiind încă tot în concediu, e suplinit de secretarul de stat *Zsilinszky.* Asupra proiectului de budget a raportat contele *Teleki* Sandor.

Primul vorbitor ***Lehoczky*** A. recomandă în atenţiunea camerei interesele culturale ale poporaţiunei din nordul Ungariei (Slovacii), care trebue ţinută pentru patriotismul maghiar. El e convins despre patriotismul naţionalităţilor, printre carĭ sunt ce-i drept câţĭ-va „agitatorĭ“, carĭ continuă munca de subminare. Contra lucrării acestora însĕ sunt datóre a lupta şcólele, în primul rênd scólele poporale, pentru a căror desvoltare şi înflorire guvernul trebue sĕ aducă tóte jertfele. Guvernul sĕ lase rol şi comunelor şi confesiunilor, şi numai în acele comune sĕ înfiinţeze şcóle de stat, unde însa-şĭ comuna nu póte sĕ susţină scólă. — Primesce budgetul.

Boda Vilmos află, că cheltuielile interne ale ministeriului instrucţiunei sunt prea marĭ. Cu tóte acestea el şi partida lui votéză bucuros budgetul, care se referă la sporirea şcólelor şi a puterilor didactice, deóre-ce acésta promovéză crearea statului naţional maghiar. Nu e mulţumit însĕ cu sporul, ce-l face lăţirea limbei maghiare. In cestiunea acésta el e aderentul celui mai estrem *şovinism*, aicĭ nu cunósce nicĭ toleranţă, nicĭ pactare cu cineva. *E o ruşine*, dice, că *în şcólele maghiare se propune şi limba germană*; face imputărĭ guvernului, că sufere ca în *şcólele naţionalităţilor* limba maghiară sĕ se înveţe ca de clacă. Vorbesce cu admiraţiune despre cea mai nouă lucrare literară-scienţifică a lui *Beksics*, în care se dă un plan amplu de maghiarisare şi îşĭ esprimă regretele, că Beksics n'a trăit şi n'a propovĕduit ideile sale înainte de asta c'o sută de anĭ. De-ar fi trăit Beksics atuncĭ aḑĭ Ungurii n'ar mai privi o naţiă maghiară de 20 de milióne suflete numai ca un *vis* şi *fantasiă.* Ii place, că guvernul a abandonat sistemul de a ridica scóle de stat numai în ţinuturile locuite de naţionalităţĭ. Citesce nisce date statistice dintr'o fóie ungurésca, în care se arată, cât de greşită a fost politica de a inunda ţinuturile locuite de naţionalităţĭ cu şcóle de stat, în care timp însĕ ţinuturile maghiare au fost cu totul negligiate şi părăsite. Cere, în fine, ca fără a-se cruţa vre-o jertfă, guvern şi societate sĕ nisuéscă a construi grabnic statul naţional maghiar.

Komjathy Bela se alătură întru tóte la cele ce a spus antevorbitorul cu privire la limba maghiară. Nu e de loc o frasă strigătul, că rassa maghiară se află în pericul. Cetesce dintr'o statistică, unde se înşiră un rênd întreg de comune din Vaghvölgy, carĭ odată au fost maghiare, ér aḑĭ sunt slavisate; tot aşa în *Neutra*, unde înainte numai cu câţĭ-va anĭ multe din comune erau maghiare, aḑĭ însĕ sunt slovace. (*Polonyi* dă o straşnică desminţire lui Komjathy, ḑicênd: *Dinpotrivă, ele au fost slovace, ér aḑĭ sunt maghiarisate.*) Vorbitorul regretă, că pe când el vorbesce aicĭ în interesul patriei, vine Polonyi şi-i strică „băsada“. Spune, că tot aşa e şi în *Bacĭca;* acolo *Bunevaţii* s'au pus în mişcare, dovadă casul dela Santova. Dér apoi *Şvabii* din Bănat? Ei încă s'au pus în mare mişcare naţională. Se plânge mai departe, că în comitatele Bihor, Hunedóra, Arad ş. a. ţinuturile ungurescĭ (Carĭ sunt acele? — Trad.) se *valahiséză*, — tóte acestea din slăbiciunea erei liberale. Vorbesce apoi de Românii greco-catolicĭ şi greco-orientalĭ şi de bisericele lor, carĭ nu cultivă limba şi cultura maghiară, ci *romaniséză*, fără ca guvernul sĕ întreprindă ceva contra. De „Valahĭ“ Komjathy nu se póte despărţi, se pare a-i avé tare dragĭ. Spune despre ei, că înaintéză şi se sporesc spuză. Românii au deja o clasă cultă fórte numĕrósă şi caracteristic e, că, după Komjathy, aceia, carĭ au pus basele mişcării valahe, „au fost fii de-ai familiilor nobile maghiare“.

Periculul iminent stă, ḑise K, în *progresul Românilor.* S'o rupem odată cu presupunerea, că păşirea, sporirea şi crescerea intelectuală a Românilor numai pe cale administrativă se póte stavili. *Cestiunea română nu e o cestiune mică*; valahimea e aḑĭ *o mare putere* faţă cu noi şi în paguba nóstră. Pe când la finea veacului al 17-lea jesuiţii Baranyi şi Heveni au conscris total numai 200,000 Românĭ, aḑĭ numĕrul lor aicĭ e de *2,600.000.* Chiar şi numai massa acésta de popor trebue sĕ ne pună pe grijĭ, dér décă vom cumpăni, că din punct de vedere cultural, ce progrese uriaşe fac Valahii? Ei au o mare putere spirituală. Românii şi-au însuşit şi sciinţele şi cu ajutorul sciinţei au falsificat (?) istoria. Dacoromânismul a întrat în sângele poporului de rênd, care crede, că e urmaşul gloriosilor Romanĭ, dela nascere copilul n'aude alta, decât că pămêntul acesta este al lui, Maghiarii numai l'au răpit dela străbunĭ... După cultură, Românii au pus mâna pe averĭ şi e fapt, că *rassa maghiară se află* tocmai pentru acésta *în mare pericul.* Trebue căutate mijlócele şi căile, ca *sĕ scăpăm naţia maghiară de acest pericul.*

In dietă, ḑice, se vorbesc multe verḑĭ şi uscute, dér nimenĭ n'are curagiul sĕ dea piept cu mişcarea naţională valahă.

Se ocupă apoi cu cestiunea şcólelor române din Braşov şi întrébă, décă e realisată legea, care s'a adus în România şi óre s'au împlinit promisiunile, ce le-a făcut ministru-preşedinte înaintea dietei, că se va depune la cassa centrală din Budapesta o rentă română de 4% pentru asigurarea sumei amintite? Komjathy are informaţiunĭ, că guvernului român nu-i trece prin minte sĕ depună o astfel de rentă, ci în virtutea legii numai o obligaţiune, pe care va trimite-o guvernului unguresc, ca sĕ-i arunce quasi nisip în ochii naţiunei maghiare, că într'adevĕr e depusă o sumă; obligaţia însĕ nu va puté fi valorată şi procentele ei vor trebui sĕ vină anual sub vot separat.

Vorbitorul e informat, că din cause politice guvernul maghiar a hotărît sĕ estindă inspecţiunea şi controlul *în tóte direcţiunile* asupra *şcólelor naţionalităţilor.* S'a stabilit chiar planul acestei inspecţiunĭ, dér de odată s'a ales nimica din tóte.

Ministru-preş. C. *Szell:* Vorbă sĕ fiă.

Komjathy: Nu se îndoesce de ceea ce spune d-l ministru-preşedinte, dér nu-i vede faptele... Care este basa culturei naţionale maghiare? Prima ar fi „kisdedov"-urile. Dér ce s'a făcut cu legea despre „kisdedov"-urĭ? E o ruşine, că în 13—14,000 de comune nu sunt, decât 1221 „kisdedov" urĭ. Ar trebui sĕ revisuim legea învĕţămêntului poporal, în direcţia, ca tóte şcólele sĕ fiă *de stat.* Aicĭ toţĭ trebue sĕ *fiă mai întâiŭ Maghiarĭ,* şi numai după aceea indivizĭ de altă lege şi limbă. De vom pune faţă 'n faţă numĕrul şcólelor de stat cu cel al şcólelor confesionale, trebue sĕ desperăm. Numai 10% sunt şcóle de stat. Cum putem noi vorbi de o crescere în spirit patriotic a tinerelor generaţiunĭ, când faţă cu 1511 şcóle de stat sunt 5452 şcóle rom. cat., 2097 greco-cat., 1793 gr. or., 2160 ref. şi 1391 aug?

Legea permite înfiinţarea de preparandii. Ei bine, pot sĕ esiste preparandii susţinute de confesiunĭ, dér e absolut necesar, ca cel puţin calificaţiunea, ce se câştigă în ele, *sĕ fia în mâna statului.* Stăm trist şi pe terenul şcólelor civile superióre şi de fete. Şcóla de fete cresce pe mama maghiară, de nu vom avé astfel de şcóle, maghiarimea se va nimici. *Românii* înfiinţéză mereu şcóle de fete superióre, în care limba de propunere e curat română.

Este în *Beiuş* o şcólă, înfiinţat de episcopul Vulcan. In literele fundaţionale ale acestei şcóle se dice, că acolo sĕ se înveţe şi *limba română.* Ei bine adĭ în acel gimnasiu limba maghiară e numai *studiu lateral,* limbă tolerată.... Cu privire la *şcólele medii* spune, că Ungaria a făcut pe acest teren concesiunĭ marĭ naţionalităţilor şi li-a garantat drepturĭ, carĭ servesc de mare piedecă în contra consolidării statului *naţional maghiar.* Nu esistă stat, afară de Austria, unde s'ar tolera aşa ceva şi s'ar concede, ca într'o şcólă medie cu limbă strĕină *sĕ se crescă inimicĭ ai naţiunei,* pentru-ca ei sĕ făurescă arme contra naţiunei. Se dice, că aicĭ se póte încă ajuta, căcĭ avem şcóle medii de stat şi şcóle confesionale maghiare. Sĕ nu uităm însĕ, că în cele 19 şcóle medii nemaghiare învaţă 7169 studenţĭ maghiarĭ şi décă în fiă-care an cercetéză un numĕr ca acesta şcólele amintite, viitorul nu ne va fi auriu.

Revine asupra unei afacerĭ delicate, adecă la *archiereii românĭ.* Ce fel de spirit domnesce la aceştia? Nu este putere în acest stat, ca pe acei ómenĭ, carĭ trăesc în ţéra acésta *sĕ-i silescă a respecta tóte drepturile, tóte tendinţele statului maghiar?* Atrage atenţiunea guvernului la activitatea metropoliţilor *Mihalyi* şi *Meţianu.* Se póte tolera în acest stat maghiar, care voesce sĕ trăéscă, ca ei *sĕ urzéscă revoluţiă pe faţă pe teritoriul statului maghiar?* Se póte suferi, ca *metropolitul Mihalyi sĕ agite pe faţă contra Ungariei?* N'are statul putere faţă cu acest archiereu, care conduce mişcarea în contra *limbei liturgice maghiare?* Ce mĕsurĭ a luat guvernul, ca astfel de fapte *trădătóre de patriă* sĕ nu se mai ivéscă? Dér afară de atitudinea mărturisită contra limbei liturgice maghiare, nu i-au cădut încă guvernului solzii de pe ochĭ, ca sĕ vadă, că şi *în cestiunea autonomiei catolice* s'a respins şi denegat comunitatea şi împreuna lucrare cu tot ce e maghiar?

Vorbesce apoi de *congruă* şi întrébă, cine póte da garanţii, că banii, ce li-se dau preoţilor confesiunilor nemaghiare, se dau la ómenĭ, carĭ se însufleţesc pentru statul maghiar? In fine dice, că în „Telegraful Român" din Sibiiu şi în „Unirea" din Blaşiŭ se publică articolĭ cu espresiunĭ nepatriotice şi declară, că primesce budgetul.

Rĕsboiul din Africa sudică.

Pausa de pe câmpul de rĕsboiŭ o folosesc amêndoi inimicii pentru pregătirĭ la luptele viitóre.

După scirile telegrafice mai nouĕ, lord *Kitchener* a sosit la *Mafeking,* ca sĕ elibereze oraşul; se dice, că de aicĭ va merge direct spre Pretoria, când Roberts va ataca armata Burilor de sub conducerea lui *Joubert.*

Declaraţia lui Krüger.

Lui „*Herald*" din Newyork 'i-se anunţă din Pretoria, că preşedintele *Krüger* a făcut următórea declaratiă înaintea unui diarist, la 10 l. c.:

— Deóre-ce Burii au fost siliţĭ a purta rĕsboiul, ei séu vor *învinge* séu vor *muri.*

Nu aştept ajutor dela alte naţiunĭ, dér mĕ bucur de simpatiile şi amiciţia, ce se manifestă pentru noi. Transvaalul e tot-déuna gata a încheia pace, însĕ *alte învoelĭ nu vré.* Numai *necondiţionata independenţă* a statelor bure póte sĕ conducă la pace. Noi nu vrem teritorii mai marĭ, suntem mulţumiţĭ, décă putem trăi în pace. La încheierea păcii Transvaalul va pune condiţia, ca Africanderilor din Natal şi colonia Cap, carĭ au luptat împreună cu Burii, sĕ li-se recunóscă dreptul de parte beligerantă şi averile lor sĕ nu fiă atinse. Când guvernul a luat cunoscinţă, că câţĭ va Africanderĭ din Capstadt au fost osindiţĭ pe motiv de tradare de patriă, el a telegrafat lui Salisbury, că décă prisonierii africanderĭ nu vor fi trataţĭ ca prisonierĭ de rĕsboiŭ, el va aplica mijlóce de retorsiune faţă cu captivii englesĭ. Salisbury a rĕspuns, că de s'ar întêmpla sĕ fiă atins un singur captiv engles, mĕ va face pe mine rĕsponsabil. Aşa se vede, că Salisbury şi-a gândit, că *Englesii mĕ vor spêndura.* Astfel de ameninţărĭ vrednice de dispreţ pe mine nu mĕ sparie dela împlinirea datoriilor. Transvaalul a rĕspuns adĭ lui Salisbury, că guvernul nostru *despreţuesce astfel de ameninţărĭ.* Ceea-ce s'a vestit despre conjuraţia Olandesilor sud-africanĭ, nu este adevĕrat.

Statul liber Oranje e obligat prin convenţiune, de a ne sprijini. Burii sunt în mânile lui Dumnedeu, care nu-i va lăsa sĕ se pustiéscă. Armata nóstră constă adĭ din 40,000 ómenĭ, dér cu ajutorul lui Dumnedeu putem încă sĕ învingem. Lozinca nóstră este: *libertate séu mórte!* Eu am apĕrat în Transvaal proprietatea Englesilor şi asta o voiŭ face şi de aci încolo.

Scirĭ diverse.

Burii au evacuat Natalul până la Elandslaagte.

Lui „Times" i-se vestesce din Lourenzo-Marqueze, că autorităţile portugese au trimis de urgenţă o trupă de infanteriă la frontiera Transvaalului pentru întărirea garnisónei de acolo.

Din Bloemfontein se anunţă, că în 19 l. c. Burii au aruncat în aer podul liniei ferate de peste rîul Modder, care făcea legătura între Bloemfontein şi Brandfort.

SCIRILE DILEI.

— 9 (22) Martie.

Cununia archiducesei vĕduve Stefania cu contele *Lonyay,* după cum anunţă oficiósa „Fremdenblatt", se face adĭ în Miramare. Actul religios îl va sĕvêrşi episcopul *Mayer,* plebanul curţii din Viena.

Un Român, care „a vătĕmat demnitatea camerei ungare". In şedinţa dela 20 Martie a camerei ungare, imediat după deschidere, preşedintele presentă o hârtiă dela procuratura r. din Cluşiŭ, prin care procurorul, pe basa §-lui 269 al codicelui penal, cere împuternicire de-a trage la rĕspundere pe locuitorul din Măhaciu (ct. Turda-Arieş) I. *Gârduş* spre a-l pedepsi pentru nisce „espresiunĭ adênc vătĕmătóre pentru demnitatea camerei". Afacerea s'a predat comisiunei justiţiare. — Nu scim, dĕu, décă „patrioticul" procuror va isbuti sĕ-şĭ facă „merite" şi prin asemenea persecuţiunĭ, căcĭ décă e vorba de-o „demnitate" a camerei, cine óre lovesce mai mult în acéstă „demnitate", décă nu înşi-şĭ membrii ei?

Piesele de cincĭ coróne. Au ajuns şi prin oraşul nostru câte-va din nouĕle piese de câte cincĭ coróne. Sunt marĭ, incomode, grele şi fără nicĭ un gust; de tóte părţile au început a-se ridica plângerĭ contra lor; artiştii specialiştĭ de-asemenea critică noii banĭ din punctul de vedere al artei. Comitetul societăţii ungare de artă şi industriă, ţinênd dilele acestea o şedinţă, s'a pronunţat şi asupra pieselor de cincĭ coróne, pe carĭ le a declarat unanim ca necorĕspundĕtóre aşteptărilor atât din punct de vedere artistic, cât şi technic. S'a hotărît tot-odată de a-se înainta o adresă din partea societăţii ministrului de finanţe pentru a-i cere, ca în locul nouĕlor piese primitive sĕ se facă altele.

Societatea geografică română a ţinut Lunĭ séra ultima sa şedinţă. M. S. Regele şi A. S. R. Principele Ferdinand au asistat la şedinţă, Regele presidând. D-l B. G. *Assan* a ţinut conferenţa: „Convenţia dintre Statele-Unite, Rusia şi România pentru comerciul grânelor şi petroleului". D-l G. *Adamescu* a vorbit despre „Opera profesorului Genilie". D-l A. C. *Ghica* a vorbit despre „O călĕtoriă în Maroc". Şedinţa s'a sfîrşit la o óra 10 jum.

Bătălia dela Griviţa. Regimentul 2 de geniu dela Focşanĭ a trimis la ministerul român de rĕsboiŭ relieful posiţiilor dela Griviţa, representând bătălia dela 30 August, cu soldaţii românĭ de plumb. D-l ministru de rĕsboiŭ a aprobat, ca acest relief sĕ fiă trimis la esposiţia dela Paris. Nimic, într'adevĕr, nu putea sĕ fiă mai nimerit în secţiunea română militară dela esposiţiune, decât strălucita luptă a Românilor la Griviţa.

Conferinţele de învĕţătorĭ din România. Conferinţele generale ale institutorilor şi învĕţătorilor în acest an vor dura 7 dile, şi anume dela 13—19 Aprilie séra inclusiv şi se vor ţiné în capitala fiă-cărui judeţ. Institutorii şi învĕţătorii întruniţĭ în conferinţă vor fi împărţiţĭ în secţiunĭ de câte cel mult 60 membri. Institutorii din Bucurescĭ vor forma secţiunĭ deosebite de ale învĕţătorilor şi institutorilor din judeţul Ilfov.

Cartea de aur a donatorilor. La ministerul român al instrucţiunei publice s'a luat decisiunea sĕ se adune şi sĕ se coordoneze, în ordine cronologică, tóte testamentele şi actele de donaţiunĭ, tipărindu-se în întregime partea privitóre la donaţiunile lăsate a-se administra de ministerul cultelor, prin cassa şcólelor, precum şi anume pentru-ce scop. Fiă-care act va fi precedat pe cât va fi cu putinţă de biografia donatorilor. Textul, tipărit în aceste condiţiunĭ şi în formatul, ce se va găsi mai potrivit, va fi întitulat: „*Cartea de aur a donatorilor*".

Sĕrbătóre artistică la Teatrul Naţional. Vinerĭ séra se va da la Teatrul Naţional din Bucurescĭ una din cele mai marĭ serbărĭ artistice. Celebrul tenor român d-l I. Dimitrescu, care a fărmecat în stagiunea acésta publicul bucurescean, va cânta în acea séră marea operă *Evreica,* cu tótă comóra incomparabilului sĕu talent. Representaţia acésta, cu care se închide stagiunea operei dela Teatrul Naţional, se dă în beneficiul *Sindicatului diariştilor.* Fiind séra de adio a tenorului Dimitrescu, pressa pregătesce surprise plăcute, pentru-ca acéstă ultimă representaţiă sĕ fiă în adevĕr estra-ordinară şi festivă. S'a alcătuit un comitet de diariştĭ, care va descrie a doua di, în tótă pressa nóstră, toaletele dómnelor şi gingaşelor d-şóre, carĭ vor asista la acéstă representaţiă estra-ordinară a operei.

Concert la Ateneu. Ni-se comunică, că Mercurea viitóre mica şi geniala pianistă *Aurelia Cionca,* bine cunoscută şi la noi, va da la Ateneul din Bucurescĭ un concert la care va asista şi M. Sa Regina României. D-ra Aurelia Cionca este eleva d-lui L. Milde, fost profesor la conservatorul din Praga. Nu ne îndoim, că concertul d-sale va fi bine cercetat. Programa este următórea: 1) Chopin: Rondeau, op. 16. 2) Weber: Perpetuum mobile. 3) Milde L.: *a)* Berceuse, op. 27. Chopin: *b)* Vals, în E moll (mi mineur). 4) Wagner-Liszt: Spinnerlied. 5) Schumann: *a)* Des Abends. *b)* Aufschwung. 6) Liszt: Rhapsodia 12.

Anuarul universităţii din Iaşĭ pe 1898—99 a apărut dilele aceste. El cuprinde, pe lângă o prefaţă scrisă de rectorul universităţii, d-l A. D. Xenopol, cuvêntul inaugural al rectoratului d sale, care caracteriséză rolul universităţilor ca centrele principale de desvoltare ale sentimentului naţional; apoi espunerea lucrărilor sciinţifice a profesorilor înafară de cursurĭ, în decursul anului şcolar, de care e vorba. Se constată o activitate în destul de spornică a profesorilor universitarĭ din Iaşĭ. Din numĕrul total de 45 de profesorĭ şi suplinitorĭ, 28 au produs lucrărĭ sciinţifice în afară de cursurĭ, precum: scrierĭ, conferenţe, escursiunĭ, cărţĭ didactice, descoperirĭ ş. a. In total aprópe 100 de lucrărĭ mai marĭ séu mai micĭ, din carĭ unele de o netăgăduită valóre sciinţifică.

Cantinele şcolare în Bucurescĭ. In cursul lunei Februarie s'au hrănit dilnic la cantinele şcolare din Bucurescĭ 800 de elevĭ şi eleve ai şcólelor primare. Intreţinerea lor a costat 2310 lei. Din aceştia, 1128 lei au provenit din *micile cotisărĭ ale elevilor de câte dece séu cincĭ banĭ,* plata mâncărei pe di. S'a plătit decĭ din fondurile cantinelor diferenţa de 1182 lei.

Agenţiă oficială de afacerĭ comerciale. S'a înfiinţat pe lângă comisariatul general al guvernului român, pentru esposiţiunea din Paris, o agenţiă oficială de afacerĭ comerciale în scopul:

a) De-a da interesaţilor informaţiunile privitóre la producţiunile ţĕrei şi de a căuta sĕ stabilescă legăturĭ de afacerĭ între producĕtorii românĭ şi cumpărătorii din străinătate;

b) De-a face cunoscute produsele agricole, industriale şi miniere, de pe domeniile Statului şi de-a cerca sĕ provóce propunerĭ pentru sistemisarea şi desvoltarea esploatărei lor;

c) De-a pune în vederea cercurilor interesate întreprinderile industriale, comerciale şi de lucrurĭ publice, ce sunt de făcut în România şi de-a le espune condiţiunile.

Agenţia va funcţiona pe tot timpul esposiţiunei, avênd biurourĭ în pavilionul român şi în localul deja închiriat de minister, în acest scop, în Paris. Ea va fi pusă sub direcţiunea comisarului special al esposiţiunei.

Tragedia unei familii. In Viena s'a întêmplat alaltăerĭ dimineţa o tragediă familiară sguduitóre. Un tată cu 4 fete s'a înveninat, pentru-ca astfel sĕ se scape de miseriă. Fetele s'au oferit de bună-voiă sĕ urmeze pe tatăl la mórte, şi în tragedia lor este mişcătóre alipirea şi iubirea, cu care fetele şĭ au jertfit tînĕra lor viaţă, ca sĕ uşureze esecutarea înfiorătórei hotărîrĭ a tatălui. Au făcut tóte pregătirile cu cea mai mare linişte şi stăpânire de sine şi au esecutat totul cu o rară despreţuire a morţii. S'au înveninat cu *ciancali.* Veninul a fost luat mai întâiŭ de tatăl, apoi urmară fetele rênd pe rênd după vêrstă. Mai înainte fetele au aşternut patul şi după golirea paharului s'au culcat fiă care. Tatăl şi fata mai mare au murit, a doua fată se luptă cu mórtea, cele douĕ mai tinere încă abia vor puté fi mântuite. Nenorocita familiă era a lui Dominic *Lang,* care odinióră avea o prăvăliă înfloritóre în piaţa Vienei.

Societăţile cooperative.

Sub acest titlu, „Apĕrarea Naţională" din Bucurescĭ publică un articul despre cooperativele de consumaţiune, sub carĭ se înţelege la noi aşa numitele societăţĭ de consum, dând unele lămurirĭ, ce ne interesézä şi pe noi. Articulul e semnat: T. Dumbravă. Etă-l:

Adĭ, când e dovedit, că şi Românii sunt capabilĭ de cooperaţiune (succesul cooperativelor înfiinţate până adĭ nu se póte tăgădui!...) credem necesar a da cetitori-

lor noțiunĭ mai precise despre asociațiunile cooperative, — căcĭ e interes național, ca aceste asociațiunĭ sĕ apuce dela început calea cea mai sănĕtósă.

Sunt trei felurĭ de cooperative: 1) Cooperativele de credit, cum e Banca Poporului; 2) Cooperativele de producțiune, cum e Brutaria *Viața*, și 3) cooperativele de consumațiune, cum ar fi Măcelăria cooperativă și Băcănia *Mercur*.

Pentru noi sunt interesante în primul rênd cooperativele de consumațiune, din causa următórelor împrejurărĭ: întâiŭ, cooperativele de consumațiune sunt premergĕtórele naturale ale celorl'alte cooperative, căcĭ dându-ne putința sĕ realisăm economii ușóre, ele ne dau mijlócele indispensabile pentru constituirea cooperativelor de credit și de producțiune; al doilea, numĕrul producĕtorilor românĭ este incomparabil mai mic de cât acela al consumatorilor și prin urmare cooperativele de consumațiune putênd fi sprijinite de numĕrul cel mare dinainte îșĭ asigură succesul; al treilea prin obiectele de consumațiune suntem exploatațĭ în modul cel mai cumplit de strĕiniĭ lacomĭ aciolațĭ în țéră și decĭ e interes general imediat a înlătura pe aceștĭ speculatorĭ; al patrulea și, în fine, întreprinderea cooperativelor de consumațiune dând efecte simțite după un an de așteptare, sunt mai nemerite pentru avêntarea începĕtorului și sfiiciosului spirit de întreprindere al Românilor.

*

Contra cooperativelor de consumație s'a ridicat dela început o obiecțiune, fórte gravă la prima vedere, anume aceea, că cooperativele acestea ar răpi pânea fórte multor Românĭ, carĭ se dedeau la comerciul obiectelor de prima necesitate, precum sunt pânea, colonialele, beuturile spirtóse etc.

Rĕspundem mai întâiŭ de tóte, că nu e nicĭ un zor sĕ începem cu cooperativele de consumație în ramurile pe carĭ dovedit le esercită adĭ comercianții românĭ. Fórte numĕróse și importante sunt ramurile consumației indispensabile, în carĭ d'abia décă esistă vre-un comerciant român; ast-fel sunt hăinăria, croitoria, moda, șelăria, etc, — și nimic nu ne-ar împedica sĕ începem cu cooperativele în ramurile acestea, gonind din mijlocul nostru pe hăinarii, croitorii și modiștii ovrei, ér din șelărie pe ungurĭ.

Insĕ suntem într'o neiertată rĕtăcire, când credem, că comerciurile, esercitate în general de creștinĭ, sunt în mânile Românilor... Vai, altfel este realitatea lucrurilor. Comerciul pânei, de esemplu, nu este românesc; adĭ în imensa majoritate a casurilor el este esercitat de grecĭ, de albanesĭ. și de bulgarĭ... Dér stau lucrurile mai îmbucurător când e vorba despre comerciul beuturilor spirtóse, — în care a năvălit cu furie crescêndă tótă pléva bizantină și în care cu atâta nepăsare îșĭ esercită ovreii arta lor infamă de falsificatorĭ?!

N'ar fi óre o bine-cuvêntare a cerului pentru muncitorii noștrii, décă am procede la înființarea *cârciumelor cooperative*, în carĭ sĕ se vêndă beuturĭ curate și prin carĭ sĕ se introducă cu timpul obicĭnuința beuturilor lipsite de alcool?

Dér luațĭ în mână un anuar al Bucurescilor și vețĭ rĕmĕné încremenițĭ de disproporția ce esistă între Româniĭ și streiniĭ carĭ esercită comerciul pânei, al beuturilor spirtóse și chiar pe al băcăniei!...

Vom trece déră peste obiecțiunea ridicată contra cooperativelor de consumațiune.

*

Crearea cooperativelor de consumațiune este fără îndoială o mare necesitate economică și morală pentru țéra nóstră; însĕ ea nu va rĕspunde la necesitatea, ce se simte decât îndeplinind cu strictețe următórele douĕ condițiunĭ:

1-a) Cooperativa de consumațiune sĕ aibă drept scop unic înlesnirea consumatorilor, ieftinirea consumațiunei bune, ér nicĭdecum înlocuirea speculanților de adĭ prin speculanțĭ cooperativĭ, și scopul acesta se póte ajunge făcênd din fiă-care consumator un cooperator (prin simpla înființare a unor timbre, carĭ se vor da consumatórilor contra sumelor plătite de ei la cooperativă și cu carĭ timbre sĕ pótă lua înapoi la sfîrșitul anului partea de beneficiu net realisat de cooperativă)...

Cooperativa *Mercur* a scăpat din vedere acest scop înalt, singurul, care justifică sforțările cooperațiunii.

2-a) Inființate de Românĭ (cel mult în unire cu *streinii carĭ au patria pe lume*), cooperativele nóstre de consumațiune sĕ nu bonifice beneficiile întreprinderiĭ decât consumatorilor, a căror naționalitate este representată în comitetul inițial.

*

Cu aceste lămurirĭ și cu informațiunile de detalii, pe carĭ le vom da într'un viitor numér al diarului, sĕ sperăm, că vom vedé rĕsărind și înmulțindu-se cu repedĭciune cooperativele de consumațiune, — menite de Providență sĕ contribue la emanciparea economică a Românilor.

Pe când dér prima *cârcĭumă cooperativă?* Pe când prima hăinăria!?...

Din eparchia Aradului.

(Alegerĭ sinodale.)

Din jurul Nădlacului, 20 Martie n.

Ca o sentinelă națională stau comunele din jurul acesta aședate la marginea românismului, și până când partea covêrșitóre a inteligenței, precum și țĕrănimea îșĭ implinesc chemarea lor cu scumpătate, unii domnĭ închipuițĭ, cu marĭ aspirațiunĭ, condușĭ în tóte ale lor de interese mârșave private, nu pregetă de loc a alerga la sĕrbarea dilei de 15 Martie arangiată în Nădlac. Pe când d-lui M. Velicĭ 'i se sparg ferestrile, acești d-nĭ, adecă d-l Aurel Petrovicĭ advocat, candidat de deputat la sinodul eparchial și tovarĕșul sĕu d-l Romul Nestor preot în Cenadul-unguresc, aspirant la protopopiatul din Arad, benchetuesc cu aceia, carĭ numai bine nu ne voesc nouĕ.

Intreb acum pe d-l advocat Dr. Oprean, décă se simte d-sa bine, fiind candidat de deputat sinodal alăturea cu acest Petrovicĭ? Tot astfel mĕ adresez și cătră d-l Dr. Al. Marta din cercul Birchișĭ, unde, precum se vede în „Tr. Pop.“ nr. 43, un loc e vacant, însĕ din informațiunĭ sigure sciu, că acest loc e ținut în suspens tot pentru d-l Petrovicĭ. Pentru cercul Aradului trebue că e neînțelegere mare, căcĭ despre acest cerc n'ai putut ceti încă nimic, se aude însĕ, că d-l Petrovicĭ și aicĭ e candidat.

Unde eștĭ marele naționalist V. Mangra, pașă al diecesei? Vei suferi ca astfel de om sĕ fie deputat sinodal? Rĕspunsul va fi, că da, pentru-că d-l Petrovicĭ, intrigantul cercului de aicĭ, va fi bun instrument în tóte. Am însĕ încredere și nădejde în alegĕtorii din amintitele trei cercurĭ, că pe Petrovicĭ nu-l vor scóte nicăirĭ învingĕtor din urnă. Ba dic, că rușine sĕ-i fie acelui cerc, care va face contrarul. Har Domnului, avem alțĭ ómenĭ destoinicĭ, carĭ merită sĕ ocupe astfel de posturĭ onorifice. Poftițĭ și alegețĭ dintre aceștia.

Adevĕrul.

Adunarea „Arieșanei“.

Din marginea Câmpiei, 8 Mart. 1900.

In 24 Faur n. c. șĭ-a ținut „Arieșana“, institutul nostru de credit și economii în Turda, sub conducerea președintelui direcțional Iuliu Bardoși din Sibiiu adunarea sa ordinară generală, fiind presențĭ numĕroșĭ acționarĭ din jur și din loc.

Din raportul direcțiunei se constată cu bucurie, că tóte operațiunile au progresat în anul degestiune 1899; anume la începutul anului au fost depunerile 107,885 fl. 88 cr. ér la finea anului 128,218 fl. 99 cr., decĭ cu *20,333 fl. 11 cr. a crescut suma depunerilor*. Décă asĕmĕnăm resultatul ajuns la suma depunerilor cu starea dinainte cu doi anĭ, cu multă satisfacțiune aflăm, că depunerile s'au duplicat în restimp de doi anĭ, ceea-ce lasă a-se prevedé cu siguranță un viitor frumos pentru acest institut, față cu care nu numai acționarii, ci și alțĭ capitaliștĭ din depărtărĭ marĭ arată mare încredere. Cu toții scim, că mai cu sémă locuitorii turdenĭ, fiind strĕinĭ de némul și legea nóstră, în șovinismul lor cu ce mare inimicițiă se pórtă față cu orĭ și ce întreprindere românéscă, cea ce se vede și de acolo, că deși institutele celelalte din localitate dau mai puține percente pentru depunerĭ, fórte puținĭ turdenĭ se pot numĕra între deponenții „Arieșanei“, ci aceștia sunt în partea cea mai mare Românĭ dimprejur și din alte părțĭ locuite de ai noștri, câștigând după depunerĭ 6%, avênd pe lângă un câștig frumos și liniștea deplină, că capitalele lor sunt administrate consciențios și corect. Escomptul cambiilor a fost cu finea anului 112,210 fl., 57 cr. Escomptul hipotecar 39,324 fl. împrumut pe hipotecă 103,850 fl. 03 cr. și reescomptul 58,247 fl. 30 cr.

Bilanțul pertractat la adunarea generală arată, că banca în decursul anului trecut a fost condusă cu zel și pricepere și că bilanțul este compus după prescrisele financiare, fiind-că la posițiunea intereselor transitóre vedem figurând suma de 1399 fl. 89 cr. cu care sumă cred, că și „Revista financiară“ din Sibiiu va puté fi mulțumită, neavênd a mai face reflecsiunĭ, ca în anul trecut, că din interesele acestea erau în bilanțul anului 1898 prea puține față cu venitul arătat.

Direcțiunea avênd în vedere progresul institutului a destinat în favorul funcționarilor și banĭ de cuartir, carĭ până acum nu s'au dat. In sensul statutelor institutului, s'a făcut sortarea a doi membri din direcțiune; din aceștia s'a reales, cu mandat pe 5 anĭ și prin aclamațiune, președintele de până acum, d-l Iuliu Bardoși din Sibiiu, ér în locul d-lui Medan s'a ales cu majoritate de voturĭ d-l Dr. George Ilea advocat în Clușiu.

Din venitul curat de 8889 fl. 32 cr. s'au dat 5% după capitalul social de 80,000 fl. acționarilor = 4000 fl.; după detragerea acestora din restul de 4889 fl. 32 cr. s'au dat 18% la fondul de reservă = 880 fl. 03 cr,; 12% tantiemă direcțiunei = 586 fl. 71 cr.; 5% spre scopul cultural de binefacerĭ = 244 fl. 46 cr.; 5% fondului de pensiune al funcționarilor, care a fost deja 2934 fl. 65 cr.; 5% tantiemă comisiunei revĕdĕtóre, 2% tantiemă directorului esecutiv, ér 2% funcționarilor. Subtrăgênd suma acésta din rĕmasul de mai sus, s'a mai dat acționarilor ca supradividendă 2%, adecă 1600 fl. cu 5600 fl. cea ce corespunde unui venit de 7% după o acțiă. Restul de 893 fl. 59 cr. s'a adăugat la fondul de reservă, care s'a augmentat prin asta cu 1773 fl. 77 cr. și așa fondul de reservă are în proprietate de present cu totul o sumă considerabilă de 23,452 fl. 76 cr. din care avem garanță întru apropiata înflorire și progresare a institutului nostru. Pe lângă astea mai are institutul în mijlocul pieții una dintre cele mai frumóse realitățĭ, care aduce un venit anual de peste 2000 fl.

In fine cu bucurie vin sĕ constat, că direcțiunea a împărțit din cele 5% pentru scopurĭ naționale culturale în favorul fondului scólei centrale gr. cat. române din Turda 140 fl. Reuniunei meseriașilor românĭ din Turda pentru augmentarea fondului ei 32 fl. 46 cr.; pentru procurarea de manuale și rechisite scolare pe séma elevilor dela scólele poporale ale tractului protopopesc gr. cat. al Turdei 30 fl., pentru augmentarea fondului înființândului spital al tinerimei române dela institutele de învĕțământ din Blașiŭ 10 fl., pentru masa studenților dela institutele române gr. or. din Brașov 5 fl. pentru internatul studențesc gr. or. român din Beiuș 5 fl. și pentru zidirea bisericei române gr. or. din Petroșenĭ (comitatul Unedórei) 5 fl.

S. P.

Mulțămită publică.

Năsĕud, 14 Martie n. 1900.

D-l *Antoniu Hangea*, învĕțător la școla fundațională elementară de băețĭ și fetițe din Năsĕud, a dăruit din incidentul onomasticei sale din anul curent, în scopul ajutorării copiilor sĕracĭ dela acéstă școlă cu cărțĭ, recvisite de scris, material pentru lucrul de mână etc. *12 coróne* adecă: douĕsprедece coróne, pentru care binevoitor sacrificiŭ, în conformitate cu conclusul corpului didactic dela acéstă școlă luat în conferența sa din 2 Martie n. c., 'i-se esprimă și pe acéstă cale mulțămită.

Clement Grivase,
director.

ULTIME SCIRI.

Londra, 21 Martie. In 15 Martie a fost o deputațiune la *Krüger* și a cerut lămurirĭ asupra situațiunei. Krüger a rĕspuns, că *va continua resboiul până la estrem.* Burii au aruncat în aer podurile de peste rîurile Vet și Vaal.

Londra, 21 Martie. Englesii vor publica încurênd o proclamațiune, în care vor face responsabilĭ pe membrii guvernului din Transvaal pentru orĭ-ce pagube aduse averii private.

Bloemfontein, 21 Martie. Lord Kitchener a ocupat erĭ Prieska. Burii s'au retras peste rîu, lăsând pradă Englesilor multe arme și muniții.

Președintele *Steyn* a dat o contra-proclamațiune, prin care face cunoscut, că tot cetățenul, care nu vré sĕ lupte contra Angliei, va fi *împușcat ca trădător.* Burii încep sĕ se rĕscóle pe pămêntul Basuților.

Pretoria, 21 Martie. La Croonstadt Burii aștéptă gata de luptă pe Englesĭ. Krüger și Steyn îndémnă poporul la resistență desperată.

DIVERSE.

Un cardinal vênător. Despre cardinalul Canossa, care a rĕposat dĕunădĭ în etate de 91 anĭ, se spune, că a fost un mare iubitor de vênătóre. Cu amicul sĕu mirean Capriora a traversat hotarul Veronei chiar și la etatea de 85 de anĭ, vênând felurite animale, avênd însĕ deosebită pasiune spre iepurĭ. N'a părăsit vênătórea nicĭ atuncĭ, când era atât de slăbit, încât abia mai putea umbla, ci și atuncĭ împușca paserĭ în grădina lui. Nu era însĕ numai bun vênător, ci și eminent cunoscĕtor de cai, așa că însu-șĭ regele Victor Emanuel îl admira în privința acésta. Caii sĕi îi cunosceau vocea atât de bine, încât odată, când caii înhămațĭ la trăsura de gală se spăriaseră și începură sĕ sară furios, a fost de ajuns sĕ audă un singur glas liniștitor din partea stăpânului lor, pentru ca numai decât sĕ se opréscă și sĕ se liniștéscă.

Insula lui Robinson. Cine nu cunósce pățaniile lui Robinson, carĭ s'au petrecut pe o insulă singuratică de pe Oceanul pacific! Nu de mult se rĕspândise vestea, că insula lui Robinson ar fi fost nimicită de erupțiunile vulcanice. Acéstă scire însĕ o desminte acum un matroz din Boston cu numele Burns, care cu ocasiunea călĕtoriei din urmă, ce a făcut'o pe mare, s'a abătut și la insula lui Robinson. Se scie, că un Robinson n'a esistat, dér a esistat marinarul scoțian Alexandru Selkirk, care după naufragiul, ce l'a îndurat în 1704, fù aruncat de valurile mărei pe insula lui Robinson, unde a scris povestea cunoscută a lui Robinson. Și astădĭ esistă încă pescera lui Selkirk împreună cu inscripțiile săpate de el în părețĭ. Burns scrie între altele cu privire la visita ce a făcut'o pe insula lui Robinson: Este o insulă lată de trei mile englesescĭ și lungă de 45 mile. In ea locuesce o mică coloniă, între ai căreia locuitorĭ se află Germanĭ, Scoțienĭ și Italienĭ. Trăesc în pace unii cu alții și se ocupă cu vênatul și pescuitul. Tot la douĕ-decĭ de dile sosesce o corabiă de postă, prin care se face comunicația. Insula e bogată în capre sĕlbatice, măgarĭ sĕlbaticĭ și porcĭ sĕlbaticĭ.

Lefurile în Japonia. După o statistică a imperiului japones, lefurile în Japonia, carĭ erau în 1892 de o modestiă, ce ne minunéză pe noi, astădĭ sunt în crescere. Pe când diua cioplitorilor de piatră din 93 de banĭ s'a ridicat la 1 leu 21, diua muncitorului agricol a devenit de 41 banĭ, în loc de 31, pentru femei, ér pentru bărbațĭ 63 banĭ din 49. Culegĕtorul din tipografii se plătesce cu 88 banĭ pe di, pe când în 1892 se plătea cu 75 banĭ. 'Șĭ póte orĭ-cine închipui ce va deveni în viitor lupta economică dintre națiunĭ, sciindu-se, că un miner nu cere mai mult de 1 leu pe di, o țĕsătóre de mĕtase 64 banĭ, ér lefurile slugilor pe lună sunt d'abia dela 3 lei 70 la 6 lei 60, după sex.

Literatură.

In Tipo-Litografia I. Schenk din Galațĭ a apărut: „*Amintirĭ despre Artemisa*“, de *Eugenia Philippide*, — o broșură de 47 pag. elegant tipărită.

*

A eșit de sub tipar *Al doilea capitol din contabilitatea duplă*, de *I. C. Panțu*. Acéstă nouă broșură conține: *afacerile de credit cambial și afacerile de bancă.*

La creditul cambial s'a întrodus o afacere de patru lunĭ, trecută în registrele principale și auxiliare după metodul usitat la noi, precum și după metodul numit frances, întocmai așa, după cum se întrebuințéză în practică, arătându-se încheerile lunare și încheerea anuală.

La afacerile de bancă, după o împărțélă sistematică a afacerilor, s'a esplicat scontul de cambii și reescontul, afacerĭ cu monete, avansurĭ pe efecte publice (lombard); împrumuturĭ pe alte gagiurĭ (marfă etc.) și depunerile spre fructificare. Esplicările s'au făcut la singuratice casurĭ și apoi s'au combinat la micĭ afacerĭ, carĭ durézá trei și șése lunĭ, arătându-se încheerea într'un Maestru tabelar și la urmă arătându se trecerile, așa după cum se întêmplă în practică, in registre principale și auxiliare.

Prețul este 2 coróne + 10 banĭ porto. De vêndare în Brașov: la Tipografia „A. Mureșianu“ și la Librăria N. Ciurcu. In Sibiiu: la Librăria archidiecesană. — Atragem atențiunea publicului nostru, îndeosebĭ a celor ce se ocupă cu afacerĭ comerciale, precum și a membrilor din direcțiunile băncilor nóstre și a funcționarilor acestora, asupra acestei lucrărĭ de neapĕrată trebuință.

*

Suspin și zimbire. Sub titul acesta a apărut în editura tipografiei d-lui Todoran din Gherla o carte de poesii și prosă, scrisă de d-l *Antoniu Pop*. Se póte procura și dela tip. „A. Mureșianu“. Prețul 40 cr. (cu posta 43.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Martie 1900.

Renta ung. de aur 4%	97.—
Renta de corone ung. 4%	93.53
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	100.20
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	100.40
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	93.10
Bonurĭ rurale croate-slavone	93.50
Impr. ung. cu premii	164.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	141.50
Renta de argint austr.	99.30
Renta de hârtie austr.	99.10
Renta de aur austr.	98.25
Losurĭ din 1860.	136.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	127.75
Acții de-ale Băncei ung. de credit	187.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit	235.40
Napoleondorĭ	19.30
Mărcĭ imperiale germane	118.60
London vista	242.85
Paris vista	96.35
Rente de corone austr. 4%	99.50
Note italiene	90.10

Cursul pieței Brașov.

Din 22 Martie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.88	Vênd.	19.—
Argint român.	Cump.	18.60	Vênd.	18.70
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.20	Vênd.	19.30
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	128.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.70	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.—		Vênd.	101.—

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octomv. 1899.

Budapesta — Predeal

Tren de persón.	Tren accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren accel.	Stația	Tren mixt	Tren de persón.	Tren accel.	Tren accel.	Tren de persón.
10 —	8.50			2 10	pl. Viena . . sos.		1 50	7.20	1.50	6.20
8.30	1 55		5.45	9.15	Budapesta		7.10	1.50	7.50	6.20
11.21	3 49	5 10	9 27	11.12	Szolnok	8 30	3.22	11 36	5.32	3.25
1.33	5.21	8.00	11 33	12.47	P. Ladány	5 50	12.54	9.59	3.56	1.12
3 42	6.39	7 22	1 48	2 11	sos. Oradea-mare pl.		11.04	8.43	2 38	11.32
3.58	6.46	12.20	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	7 12	10.44	8.38	2.31	11.17
4 38	7.15	1.15	3 03	2 50	Mezö-Telegd	6 21	10 7		2.01	10.42
5 20	7.50	2.21	3.45	3 26	Rév	6.26	9 32	7.47	1.34	10.08
5.43		2.57	4 06		Bratca	4.5	9 11			9.50
6.31	8 37	4.00	4.53	4 16	Ciucia	3 30	8 37	7 09	12.52	9.19
7.16	9.08	4.59	5 32	4.52	B.-Huiedin	4.58	7.55	6.40	12.20	8.37
8 06		6.13	6 24		Ghârbău	3. 5	6.54			7.37
8 33	10.08	7.04	6 59	5 55	sos. Clușiu pl.	2.20	6.13	5.23	11.01	7.—
8.50	tr. prs. 0.47	8.40	2.05	6.11	pl. Clușiu sos.	5.24	4.27		10.46	6.45
9.07	11.11	9.09	2.52	6 27	Apahida	5.02	4.02			6.27
10.14	12.33	10 40	4 45	7.26	Ghiriș	3.37	2.33		9.23	5.12
10 44	1.08	11.25	5 38	7.50	Cucerdea	3.06	1.58		8.54	4.43
10.56	1.17	11.40	5 57	7 52	Cucerdea	2.56	1.48		8.49	4.33
11.03	1.25	11 49	6.08		Uiuóra	2.49	1.41			4.27
11 12	1.34	11 59	6.19		Vințul de sus	2.41	1.33			4.20
11.34	1 59	12.29	6 59	8.16	Aiud	2.17	1.06		8 23	3.59
11.52	2.22	12.55	7.31	8.32	sos. Teiuș pl.	1.55	12.41		8.06	3.38
12.24		1.30		8.37	pl. Teiuș sos.	1.29			8.00	3.02
12.53		2.07			Crăciunel	12.55				2.36
1.14		2.29		9.04	Blașiu	12.34			7 34	2 16
1.45		3.11		9.31	Micăsasa	11.56			7.08	1.44
2 01		3.31		9.43	sos. Copșa-mică pl.	11.36			6 56	1.25
2.15		3.46		9.45	pl. Copșa-mică sos.	11.14			6 54	1.06
2.33		4.08		9.59	Mediaș	10.55			6.41	12.49
3.04		4 45		10 23	Elisabetopol	10.24			6 20	12.18
3.40		5 27		10.51	Sighișóra	9.45			5.53	11.40
3.47		5 47		10.58	Sighișóra	9.35			5 46	11.33
4.03		6 12		11.12	Hașfalău	9.12		Circula Vinerea Predeal Brașov	5.32	11.16
5 35		7.58		12.26	Homorod	7.44			4 27	10.03
6 13		8.36		12.58	Agoștonfalva	7.02	4.51		3.53	9.22
6.42		9.09		1.16	Apața	6.37	4.20		3.37	8.58
7.16		9.40		1.35	Feldióra	5.58	3.32		3.16	8.27
8.—		10.25		2.09	sos. Brașov pl.	5.08	2.10		2 45	7.48
3.55		11 —		2.19	pl. Brașov sos.	9.27		6 58	2.18	5.20
4.40		12.26		3.01	Timiș	8 47		5.57	1.42	4 14
5.10		1.11		3 31	Predeal	8.20		5.11	1.12	3.32
11.55		6.15		9.10	sos. Bucuresci pl.	3 15			9.15	7.45

Sepsi-St.-Georg — Ciuc-Gyimes — (Palanca).

Tren mixt			Stația	Tren mixt		
5 19	8.50	3 15	*Brașov*	8.25	1.51	6.48
4 58		2 2	*Cezdi-Oșorheiŭ*	8.53		6 50
7.10	11.05	4.58	Sepsi-Sângeorgiu	6.30	12 05	4.31
7 54	11 57	5 43	Malnaș	5.48	11.24	3.47
8 16	12 22	6.05	Băile Malnaș	5.36	11 2	3.35
8 55	1.06	6 45	Băile Tușnad	4.52	10.30	2 47
9 18	1.32	7.08	Tușnad	4.38	10 14	2 33
10.39	3.00	8.17	Ciuc-Sereda	3.20	8 56	1.08
1 35	5 57		Ciuc-Gyimeș		5.40	9.50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tr. prs.	tr. dpr.	tr. prs.	tren mixt	Stația	tr. prs.	tr. mixt	tr. dprt.	tren de person
2.21	4 43	11.30	7.10	pl. Copșa mică . sos.	6.25	9 32	3.25	12.35
3.57	6 36	12.58	8.50	Ocna	5.07	8.15	1 56	11.01
4.19	7.04	1.20	9.15	sos. Sibiiu pl.	4.40	7.41	1 21	10.30
tr. mixt. 4.30	Numai Marța și Vinerea comunică.	tr. mixt 2.—		pl. Sibiiu sos.		7.33	Circ. Marța și Vinerea	tr. mixt 8 57
5.22		2 54		Tălmacin mare		6 45		8 (4
6.15		3.59		Avrig		6.01		7.15
8.34		6.35		sos. Făgăraș pl.		3.32		4.25

Mureș-Ludoș — Bistrița

Tren mixt și de pers.			Stația	Tr. mixt și de pers.		
4.—	9.10	4.20	Mureș-Ludoș	6.48	7.30	Numai Vineré circulă
5 03	10.28	5 35	Zau	5.51	6.33	
6 54	12 39	7.11	Țagu-Budatelic	5.—	4.51	9.44
7.52	1.53	Bald	St. Mihaiu de câmpie	Bald	3.42	8.46
8.44	3.02	Circ. Marța	Lechința	Circ. Marța	2.47	7.43
9 22	3.52		Ș.-Măghiăruș		2.01	6.52
10.11	4 55 (Numai Luni a comunică)		Bistrița		1.16	5.55

Cucerdea — Oșorheiu — Regh.-săsesc.

				Stația				
2 08	8.10	3.11	11.01	pl. Cucerdea . . sos.	7.42	2.38	8.35	12.48
3 -	8.51	3.52	11.41	Ludoș	6.59	1.55	7.42	11.46
3 58	9.40	4.39	12.29	Cipău	6 24	1.19	6 56	11.00
5 —	10.30	5.29	1.17	sos. Oșorhei pl.	5.30	12.25	5.50	9.54
5.15	10.42	5.39		pl. Oșorhei sos.		9.00	5,04	9 35
6 44	12.16	7.17		sos. Regh.-săs. pl.		7.39	3.30	8:05

Ghiriș — Turda

				Stația				
7 33	11 —	5.—	10.23	Ghiriș	5.05	10 30	3.20	9.12
7.55	11.22	5-22	10.45	Turda	4.45	10.10	3.00	8.52

Dej — Bistrița.

		Stația		
9 40	7 18	Dej	6.55	3 18
10 37	8.13	Beclean	6.02	2.33
12 01	9 49	Bistrița	4.38	12.59

Sibiiu — Cisnădie.

		Stația		
5.30	2.15	pl. Sibiiu . sos.	7.10	10 09
5.42	2.27	„ Selemberk „	6 57	9 56
6.06	2.51	„ Cisnădie pl	6 36	9.35

Clușiu — Zălau.

		Stația		
7.25	4.33	Clușiu	5.35	9 32
7.50	5.14	Apahida	5.13	9.07
9 —	6.30	Gherla	4.03	7 45
9.25	6.56	Dej	3.36	7 10
10.10		Dej	3.03	
2.37		Zelau	10.41	

Sighișóra — Odorheiu-sĕcuesc.

Tren mixt		Stația	Tren mixt	
3 22	11.08	Sighișóra	9.51	5.32
3.54	11.38	Hașfalău	9.02	4.54
6.20	1.59	Odorheiu-sĕcuesc.	7.15	3.—

Alba-Iulie — Zlatna.

			Stația			
4 37	9 40	4 36	Alba-Iulia	7 22	11 01	6 16
7.28	12.25	7 47	Zlatna	5.—	8 22	3 50

Brasov — Zĕrneștĭ

		Stația		
8.35	3.—	Brașov	6.49	1.32
9.57	4 14	Rêșnov	5.5	12.41
10 28	4.45	Zĕrneștĭ	5 20	12.05

Timișóra — M.-Rodna-Lippa.

			Stația			
3 20	9 05	3.15	Timișóra	7 50	1.05	7 20
7 08	12.43	6 37	M.-Rodna	4 00	9 51	3 32

Brasov — Chezdi-Oșorheiu

			Stația				
5.19	8.50	3.15	pl. Brașovŭ . . sos.	10.04	8.25	1.51	6.48
5.53	9.33	3.50	Prejmerŭ	9.34	7.55	1.21	6.10
6.35	10.31	4.34	Sepsi S. Georg.	8.47	7.04	12.30	5.06
6 50	10 49	4.52	Sepsi S. Georg.	In serbători dela 15 Iul. p. la 15 S.	6 49	12.15	4.51
8.03	12.33	6.05	Covasna		5.37	11.01	3.16
8.53	1.37	6.50	sos. C.-Oșorheiu . pl.		4.58	10.22	2.27

Notă: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadrațĭ cu linii mai negre însemnéză órele de nópte. — Semnul ←—→ arată cu capul direcția, încătrău merge trenul.